

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Vechten voor de liefde – Een eigenwijze kijk op conflicten en partnergeweld

tevens waardevolle tips voor de directe omgeving van de betrokkenen, die vaak geneigd is lineair te denken in termen van goed of slecht, dader of slachtoffer. Door steeds te vertrekken vanuit verbinding, werkt het boek ontschuldigend. Dit vraagt echter om een subtiele balans: het benoemen van een dader kan op korte termijn duidelijkheid scheppen voor het slachtoffer en erkenning bieden. Migerode en Slootmaeckers slagen er echter in om geweld op zo'n manier te benaderen dat beide partijen in het koppel zich erkend voelen in plaats van beschuldigd. De kracht van erkenning mag nooit worden onderschat.

Kortom, *Vechten voor de liefde* is een

aanrader voor hulpverleners die voorbij de oppervlakkige dynamieken willen kijken en willen bijdragen aan duurzame verandering in vastgelopen relaties. Het boek daagt uit, verdiept en biedt hoop, zowel voor de professional als voor de koppels waarmee wordt gewerkt.

Elke Van Bogaert is klinisch psycholoog en relatie- en gezinstherapeut, werkzaam bij huisartsenpraktijk Vrasene, vzw Boeren op een Kruispunt, vzw Dyzo, vzw Otti en zelfstandige praktijk te Sinaai. E-mail: elke.vanbogaert@otti.vlaanderen

<https://doi.org/10.5553/ST/092436312025037002010>

All Fours

Miranda July (2024). De Bezige Bij. 430 pp.,

€ 24,99

ISBN 9789403131221

Jean-Marie Govaerts

Plakboel

*stel me uit, trek me nu
als je blijft aan mijn heupen naar je toe
we moeten nog geboren worden
en woord voor woord verwilderen
in het geurige avontuur van onze huid
– fluïde, opgewreven
bloosrood
van omtrekkende bewegingen*

Charlotte Van den Broeck (2025)

Dit boek is mij uitdrukkelijk aanbevolen door een cliënt die individueel en samen met haar partner aan het einde staat van een intensief systeemtherapeutisch traject rond mishandeling en emotionele ver-

waarlozing. Ze stelde kort dat alle psychotherapeuten dit boek zouden moeten lezen. Ik heb nieuwsgierig haar advies gevolgd, maar het boek slechts in stukjes kunnen lezen vanwege de rake herkenbaarheid waarmee de auteur dit thema aan de orde stelt.

Ik ben, voorafgaand aan de lectuur, benieuwd naar de betekenis van de Engelse titel van het boek. Ik weet dat deze titel letterlijk 'op handen en knieën' betekent. Dit beeld kan verwijzen naar een natuurlijke positie bij een bevalling, zeker bij een stuitligging. Tegelijk wordt deze term ook gebruikt om een seksueel standje aan te duiden. Deze twee thema's voeren, afwisselend en tegelijk, de boventoon of de ondertoon in deze roman. Het lijkt me een creatieve keuze van de Nederlandse vertalers en de uitgeverij om deze ogenschijnlijk verwarrende titel te handhaven.

Op de achterflap wordt de auteur voorgesteld als bekende filmmaker, beeldend kunstenaar en auteur. July zet, als in een schilderij, haar personages inlevend plastisch neer, soms in kleurrijke verflagen en,

All Fours

indien nodig, soms in minimale zwart-witte toetsen.

Ze slaagt er in deze lijvige roman in nooit de voornaam van haar vrouwelijk hoofdpersonage te vermelden. Het emotioneel verwaarloosde hoofdpersonage is immers opgegroeid als zorgend modelkind, dat nooit persoonlijk gericht en afgestemd aangesproken werd door haar ouders. Zij gaat verwoed, in felle seksuele kleuren, wanhopig op zoek naar een eigen voornaam, als vertrekpunt en doorleefde bron van vitaliteit en veilige hechting.

Het boek gaat van start als het hoofdpersonage vijfenvierzig jaar is. Zij is getrouwd met Harris en samen hebben zij een zoon, Sam. In hun omgang als partners en als ouders, zijn ze tegenover elkaar vriendelijk dienstbaar en voorkomend. Beiden doen hun ouderlijke taken en opdrachten met zoon Sam afwisselend in een afgewogen evenwicht. De ik-persoon voelt onderhuids de spanning van het isolement en het gebrek aan zuurstof in de relatie. Ze slapen niet samen omwille van snurken. Harris heeft een vriendin Caro op het werk, waar het hoofdpersonage nonchalant verdraagszaam tracht mee om te gaan, schijnbaar als *fait divers*.

Om zichzelf een cadeau te doen, droomt de hoofdpersoon van een kunstreisje naar New York in haar eentje. Harris reageert begripvol en past zijn werkschema aan in functie van de oppas en schooluren van Sam. Behulpzaam meedenkend reikt hij suggesties aan zijn partner, als semibekende kunstenaar, om haar reis zo inspirerend mogelijk te maken.

Harris toont ook begrip als zijn partner plots besluit niet met het vliegtuig, maar met de auto van Los Angeles naar New York te willen reizen en overstelt haar met goede raad en tips over de te volgen route. Twintig minuten na haar vertrek, waarbij ze uitgewuifd wordt door Sam en Harris,

neemt ze abrupt een afslag van de snelweg en huurt een kamer in een goedkoop motel. Eerst boekt ze voor een nacht, maar al snel besluit ze voor de volle drie weken in dit motel te blijven. Zij raakt verward in een intense platonische romance met Davey, een jonge bediende van achttien jaar in een autoverhuurbedrijf. Op eigen kosten transformeert ze de groezelige motelkamer tot een luxe suite, decor van haar fantasieën over een geheim liefdesnest. Ze haalt alles uit de kast om deze jonge vitale man, die enkel droomt van een carrière als danser, seksueel te verleiden. In een korte rationele flits vraagt ze zich af of dit geen vorm is van seksueel misbruik, maar snel daarna nemen de seksuele fantasieën weer de overhand.

Tussendoor geeft de auteur inkijk in de leefwereld van de kindertijd van haar hoofdpersonage. Zij zorgt als modelkind voor haar vader, die leeft in een schimmenveld, met de volgzzaamheid van een spiegel. In die periode zijn de angsten van vader ook de hare, tot ze op haar zestiende plots uit huis vertrekt. Zij en Harris begroeten, beiden als overlevers van emotionele verwaarlozing, op hun eerste date als dertigers elkaar met een militaire groet, met twee vingers aan het voorhoofd. Dat blijven ze doen, ook in hun huwelijk.

Deze ogenschijnlijk koele wijze van militair interageren, hebben ze hard nodig als ze bij de geboorte van hun eerste en enige kind, traumatisch geconfronteerd worden met het fenomeen van foetomater-nale hemorragie (FMH). Na een moeilijke bevalling wordt een onbeweeglijk, grijs en lijkkleek baby'tje Sam geboren. De overgrote meerderheid van baby's met dit fenomeen is helemaal leeggebloed en al overleden. Bij uitzondering leeft hun kindje nog in comateuze toestand, omdat het nog twee centiliter bloed in zijn aderen heeft. Het wordt meteen in de couveuse gelegd.

Gedurende zeventien volle uitputtende dagen zitten beide ouders, als militairen in oorlogstijd, om beurten te wachten op een levensteken bij een onbeweeglijke baby, die in een couveuse aan de slangetjes ligt. Na deze tergend lange periode brengt hun baby onverwacht zijn handje naar zijn mond. Tegelijk beseffen ze dat door artsen niet kan worden voorspeld welke varianten van neurologische diversiteit zullen opduiken bij het opgroeien. Het hoofdpersonage heeft jaren nadien geregeld flashbacks met paniekaanvallen die opgeroepen worden door triggers.

Als het hoofdpersonage vijfenveertig jaar wordt en medisch in de fase terechtkomt van de perimenopauze, gaat zij in een wanhopige seksuele overdrive op zoek naar doorleefde vitaliteit. De menopauze staat immers symbool voor het einde van de jeugdigheid, maar op de achtergrond doet uiteraard ook de schaduw van de dood zijn intrede (Yalom, 2012). Dankzij de seksuele huid-tegen-huidcontacten kan deze vrouw openingen vinden in haar rationeel overlevingsharnas. Af en toe durft ze zich kwetsbaar open te stellen om tot een diepere seksuele overgave en verbinding te raken.

Een wezenlijke stap naar loskomen van het rationeel beveiligend harnas kan de ik-persoon aanvullend zetten als ze op het einde van het boek doorleefd contact krijgt met een lotgenoot wier kindje met drie centiliter bloed na FMH ter wereld kwam. Beide vrouwen durven ongegeneerd te huilen, te vloeken en samen een vrije val te maken in de onvoorstelbare angstaanjagende emotionele diepte van rauw verlies. Dit lijkt me een sterk voorbeeld van de helende kracht van het *witness-effect* van lotgenotencontact, zoals ook Van den Berge en Van Reybrouck (2025) beschrijven.

Pas helemaal op het eind van het boek komt er meer speelse kwetsbare seksuele

verbinding tussen het hoofdpersonage en Harris, en komen beiden nadien af en toe tot een dieper gesprek. Zo komt er enige beweging in het afstandelijke rationele hechtingspatroon tussen beiden. Op het einde van de roman besluiten de partners om toch maar in vriendschap uit elkaar te gaan, wat uiteraard belangrijk is voor het emotioneel welzijn van Sam na de scheiding.

Deze roman is een onversneden pleidooi om bij chronisch trauma consequent systeemtherapeutisch aan de slag te gaan. Het is belangrijk om vanaf het begin de partner erbij te betrekken. Goed afgewogen en afgetoetste settingkeuzes zijn daarbij cruciaal. Ook de inbreng van de kinderen in een gezinsgesprek kunnen aanvullend voor deugddoende verbinding zorgen voor het gezin als geheel.

De roman maakt tegelijk duidelijk dat kinderlijke onveilige hechtingspatronen zich soms naadloos kunnen herhalen in de partnerrelatie. Gemeenschappelijk daarin zijn de al of niet afgestemde huid-aan-huidcontacten van de zorgfiguur en het kind en de huid-aan-huidcontacten tussen partners bij het vrijen. Daarbij zullen de patronen van veilige of onveilige hechting in veel gevallen ook in het seksuele domein hernemen of gecorrigeerd worden (Govaerts, 2023). Zorgvuldig bespreken van de interactiepatronen in het seksuele domein is daarbij inspirerend en vruchtbaar.

Jean-Marie Govaerts is emeritus opleider systeempsychotherapie en supervisor en heeft een eigen praktijk. E-mail: jmgovaerts@skynet.be

Referenties

- Govaerts, J.M. (2023). *Hechtingsproblemen in gezinnen – Integratie van de hechtingstheorie in het systeemtherapeutische model* (9de druk). LannooCampus.

All Fours

Van den Berge, L., & Van Reybrouck, T. (2025). Staptochten met lotgenoten. *Systeemtherapie*, 37(1), 22-37.

Van den Broeck, C. (2025). *Plakboel* [Affiche van de Poëzieweek 2025 (30/01 tot en met 05/02)]. PoëzieCentrum.

Yalom, Y. (2012). *Tegen de zon inkijken – Doodsangsten en hoe die te overwinnen*. Balans.

<https://doi.org/10.5553/ST/092436312025037002011>

Wolf

Lara Taveirne (2024). Prometheus. 232 pp.,

€ 22,99

ISBN 9789044654219

Priscilla de Vreugd

Lara Taveirne schreef eerder vier romans, waaronder *De kinderen van Calais* (Taveirne, 2014), waarmee ze de Debuutprijs van de stad Antwerpen won en genomineerd werd voor de Bronzen Boekenuil. Met *Wolf* is zij genomineerd voor de Longlist Libris Literatuur Prijs.

‘Hoe meer ik schrijf, hoe meer de echte ik ophoudt te bestaan en hoe meer ik als een personage tevoorschijn kom op de blaadjes van dit schrift. Met elk woord groeit de papieren versie van mezelf. Terwijl de echte ik meer en meer in de schaduw verdwijnt’ (p. 94).

Je zou kunnen zeggen dat dit boek geschreven is door meerdere auteurs. Het citaat komt uit het dagboek van Wolf, dat aangetroffen werd bij zijn vermiste lichaam. De auteur neemt je op gevoelige wijze mee in de beleving van de naaste familie van de vermiste jongvolwassene. Een nakomeling in een gezin van vijf. Waar eerst iedereen moest wennen aan nog een broertje, was het verdriet groot toen hij achttien jaar later de deur achter zijn studentenkamer dichttrok, om niets meer van zich te laten horen. Niet alleen weet zij de vele emoties van haar en hun gezin doel-

treffend te beschrijven, de wijze waarop ze dit doet, treft je recht in je ziel.

‘Je had twee grote dromen. Schrijver worden en een leven leiden dat groter was dan het leven zelf’ (p. 96). Wolf neemt je mee in zijn belevingswereld, terwijl hij zijn dagboek bijhoudt op weg naar zijn eindbestemming. Een reis waardoor je als lezer steeds geboeid en gefascineerd blijft en je getriggerd wordt na te denken over de belevingswereld van de mens en de realiteit. Een goed verhaal wordt verteld door een meeslepende verteller. In dit verhaal wisselt het vertelperspectief, waardoor je als lezer via meerdere personages meegenomen wordt in verschillende perspectieven.

De rollen van de gezinsleden worden vertaald naar de beleving van rouw en verdriet. De oudste zus neemt een rol in naast moeder, terwijl de op een na jongste, de vierde in de rij, lange tijd aftast en zich afvraagt wat haar positie is. En wat te doen met het dagboek dat is nagelaten? Wiens verhaal is het? Wie is in de positie om het verhaal te delen? Hoe zwaar mag jouw verdriet zijn in een groot gezin, waar iedereen op zijn en haar eigen manier rouwt?

Het geeft een inkijkje in hoe complex en individueel rouwen is. Tegelijk is dat ook het mooie van rouw. Ieder heeft een eigen proces, eigen verdriet, en daarin is geen competitie. Enkel de verbinding en het gemis van hem of haar die zo geliefd was. Het is een gedeeld verlies, maar vaak een eenzaam proces. Het is een persoonlijke beleving.